HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דלמא מודה. נב"ד קודם העלמת עדים ומודה בקנס פטור: **ויליד בים מה ט"נ.** לענין מכילת תרומה ויליד ביתו הס יאכלו בלחמו. יליד בית בן שפחתו: **לימא כן.** דלא כתיב מלא קנין כספו הוא יאכל בו: **אף קנין כספ"פ שאינו שוה כלום.** כגון שנעשה מוכה אחין: **מי איכא עבדא דלא מזדבן לקנסא.** ופ"ת כי אמר נמי לימא מכור[א] תקשי ליה מי איכא עבדא דלא מזדבן לקנסא שיוכל למכרו כולו לגמרי[ב] וי"ל דלא ימלא קונים שיקנוהו לגמרי אפי' לא ימטרכו לפרנסו שיוכל לומר עשה עמי ואיני זוכה מ"מ מימנעי מיניס לקנותו שלא יהא רגיל מלנס אבל אם מכרו לקנסם מכור זמנין דזכני ליה ועי"ל דאפי' מוכרו כולו לגמרי מינו מכור להא מינו שוה כלום ומינו מוכרו אלא לקנס ולקנס מינו מכור[ג]:

אם תמצא לומר התקדשי לחציי מקודשת. וגבי אשה קאמר אם תמצא לומר חייך מקודשת לי בית מה תלמוד לומר אם קנין כספ אוכל ילידי בית לא כ"ש אילו כן הייתי אומר מה קנין כספ שיש בו שוה כספ אוכל אף ילידי בית שיש בו שוה כספ אוכל ומנין שאע"פ שאינו שוה כלום ת"ל ילידי בית מכל מקום ועדיין אני אומר ילידי בית בין שיש בו שוה כספ בין שאין בו שוה כספ אוכל קנין כספ יש בו שוה כספ אוכל אין בו שוה כספ אינו אוכל ת"ל[ד] קנין כספו ויליד ביתו[ה] מה ילידי בית אע"פ שאינו שוה כלום אוכל אף קנין כספו אע"פ שאינו שוה כלום אוכל ואי סלקא דעתך עבד שמכרו רבו לקנס מכור[ו] מי איכא עבדא דלא מזדבין לקנסא אין איכא עבד טרפה והא חזי למיקם קמיה במנוול ומוכה שחין[ז] איבעיא להו[ח] מי שחציו עבד וחציו בן חורין שקידש בת חורין מהו אם תמצא לומר[ט] בן ישראל שאמר לבת ישראל[י] התקדשי לחציי מקודשת דחזיא לכוליה הא לא חזיא לכוליה ואם תמצא לומר[כ] בן ישראל המקדש חצי אשה[ל] אינה מקודשת דשייר בקנינו והא עבד לא שייר בקנינו מאי ת"ש[מ] המית מי שחציו עבד וחציו בן חורין נותן חצי קנס לרבו וחצי כופר ליורשיו ואי אמרת קידושי יורשין מנא ליה אמר רב אדא בר אהבה כשעשאו טרפה[נ] ומאי יורשין נפשיה[ס] אמר רבא שתי תשובות בדבר חדא דיורשין קתני ועוד כופר הוא[ע] ואמר ריש לקיש כופר אין משתלם אלא לאחר מיתה אלא אמר רבא ראוי ליטול ואין לו אמר רבא כשם שהמקדש חצי אשה אינה מקודשת כך חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה אין קדושיה קדושין דרש רבה בר רב הונא כשם שהמקדש חצי אשה אינה מקודשת כך חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה אינה מקודשת א"ל רב חסדא מי דמי התם שייר בקנינו הכא לא שייר בקנינו הדר אוקים רבה בר רב הונא אמורא עליה ודרש[נא] והמכשלה הזאת תחת ידיך אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהן אע"פ שאמרו המקדש חצי אשה אינה מקודשת[ס] אבל חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה קדושיה קדושין מ"ט התם שייר בקנינו הכא לא שייר בקנינו אמר רב ששת כשם שהמקדש חצי אשה אינה מקודשת כך חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה אין קידושיה קידושין ואם לחשך אדם לומר[נב] איזו היא שפחה חרופה זו שחציה שפחה וחציה בת חורין[נג] המאורסה לעבד עברי אלמא בת איתרוסי היא אמור לו כלך אצל ר' ישמעאל[נד] שהוא אומר בשפחה כנענית המאורסה לעבד עברי ושפחה כנענית בת איתרוסי היא אלא מאי אית לך למימר מאי מאורסת מיוחדת הכא נמי מאי מאורסת מיוחדת אמר רב חסדא[נה] חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה לראובן ונשתחררה וחזרה ונתקדשה לשמעון ומתו שניהם מתייבמת ללוי ואין

דלמא מודה ומיפטר ותבעי לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן[א] אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם אלא בגון פירות דקל דהשתא מיהא ליתנהו אבל הכא הא קאי שור והא קאי עבד מאי אמר ר' אבא ת"ש[ו] ויליד בית מה תלמוד לומר אם קנין כספ אוכל ילידי בית לא כ"ש אילו כן הייתי אומר מה קנין כספ שיש בו שוה כספ אוכל אף ילידי בית שיש בו שוה כספ אוכל ומנין שאע"פ שאינו שוה כלום ת"ל[ז] קנין כספו ויליד ביתו[ח] מה ילידי בית אע"פ שאינו שוה כלום אוכל אף קנין כספו אע"פ שאינו שוה כלום אוכל ואי סלקא דעתך עבד שמכרו רבו לקנס מכור[ט] מי איכא עבדא דלא מזדבין לקנסא אין איכא עבד טרפה והא חזי למיקם קמיה במנוול ומוכה שחין[י] איבעיא להו[כ] מי שחציו עבד וחציו בן חורין שקידש בת חורין מהו אם תמצא לומר[ל] בן ישראל שאמר לבת ישראל[מ] התקדשי לחציי מקודשת דחזיא לכוליה הא לא חזיא לכוליה ואם תמצא לומר[נ] בן ישראל המקדש חצי אשה[ס] אינה מקודשת דשייר בקנינו והא עבד לא שייר בקנינו מאי ת"ש[ע] המית מי שחציו עבד וחציו בן חורין נותן חצי קנס לרבו וחצי כופר ליורשיו ואי אמרת קידושי יורשין מנא ליה אמר רב אדא בר אהבה כשעשאו טרפה[פ] ומאי יורשין נפשיה[צ] אמר רבא שתי תשובות בדבר חדא דיורשין קתני ועוד כופר הוא[ק] ואמר ריש לקיש כופר אין משתלם אלא לאחר מיתה אלא אמר רבא[ר] ראוי ליטול ואין לו אמר רבא כשם שהמקדש חצי אשה אינה מקודשת כך חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה אין קדושיה קדושין דרש רבה בר רב הונא כשם שהמקדש חצי אשה אינה מקודשת כך חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה אינה מקודשת א"ל רב חסדא מי דמי התם שייר בקנינו הכא לא שייר בקנינו הדר אוקים רבה בר רב הונא אמורא עליה ודרש[שא] והמכשלה הזאת תחת ידיך אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהן אע"פ שאמרו המקדש חצי אשה אינה מקודשת[שב] אבל חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה קדושיה קדושין מ"ט התם שייר בקנינו הכא לא שייר בקנינו אמר רב ששת כשם שהמקדש חצי אשה אינה מקודשת כך חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה אין קידושיה קידושין ואם לחשך אדם לומר[שג] איזו היא שפחה חרופה זו שחציה שפחה וחציה בת חורין[שד] המאורסה לעבד עברי אלמא בת איתרוסי היא אמור לו כלך אצל ר' ישמעאל[שה] שהוא אומר בשפחה כנענית המאורסה לעבד עברי ושפחה כנענית בת איתרוסי היא אלא מאי אית לך למימר מאי מאורסת מיוחדת הכא נמי מאי מאורסת מיוחדת אמר רב חסדא[שו] חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה לראובן ונשתחררה וחזרה ונתקדשה לשמעון ומתו שניהם מתייבמת ללוי ואין

תקשי ליה מי איכא עבדא דלא מזדבן לקנסא שיוכל למכרו כולו לגמרי[ב] וי"ל דלא ימלא קונים שיקנוהו לגמרי אפי' לא ימטרכו לפרנסו שיוכל לומר עשה עמי ואיני זוכה מ"מ מימנעי מיניס לקנותו שלא יהא רגיל מלנס אבל אם מכרו לקנס מכור זמנין דזכני ליה ועי"ל דאפי' מוכרו כולו לגמרי מינו מכור להא מינו שוה כלום ומינו מוכרו אלא לקנס ולקנס מינו מכור[ג]:

אם תמצא לומר התקדשי לחציי מקודשת. וגבי אשה קאמר אם תמצא לומר חייך מקודשת לי בית מה תלמוד לומר אם קנין כספ אוכל ילידי בית לא כ"ש אילו כן הייתי אומר מה קנין כספ שיש בו שוה כספ אוכל אף ילידי בית שיש בו שוה כספ אוכל ומנין שאע"פ שאינו שוה כלום ת"ל[ד] קנין כספו ויליד ביתו[ה] מה ילידי בית אע"פ שאינו שוה כלום אוכל אף קנין כספו אע"פ שאינו שוה כלום אוכל ואי סלקא דעתך עבד שמכרו רבו לקנס מכור[ו] מי איכא עבדא דלא מזדבין לקנסא אין איכא עבד טרפה והא חזי למיקם קמיה במנוול ומוכה שחין[ז] איבעיא להו[ח] מי שחציו עבד וחציו בן חורין שקידש בת חורין מהו אם תמצא לומר[ט] בן ישראל שאמר לבת ישראל[י] התקדשי לחציי מקודשת דחזיא לכוליה הא לא חזיא לכוליה ואם תמצא לומר[כ] בן ישראל המקדש חצי אשה[ל] אינה מקודשת דשייר בקנינו והא עבד לא שייר בקנינו מאי ת"ש[מ] המית מי שחציו עבד וחציו בן חורין נותן חצי קנס לרבו וחצי כופר ליורשיו ואי אמרת קידושי יורשין מנא ליה אמר רב אדא בר אהבה כשעשאו טרפה[נ] ומאי יורשין נפשיה[ס] אמר רבא שתי תשובות בדבר חדא דיורשין קתני ועוד כופר הוא[ע] ואמר ריש לקיש כופר אין משתלם אלא לאחר מיתה אלא אמר רבא[ר] ראוי ליטול ואין לו אמר רבא כשם שהמקדש חצי אשה אינה מקודשת כך חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה אין קדושיה קדושין דרש רבה בר רב הונא כשם שהמקדש חצי אשה אינה מקודשת כך חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה אינה מקודשת א"ל רב חסדא מי דמי התם שייר בקנינו הכא לא שייר בקנינו הדר אוקים רבה בר רב הונא אמורא עליה ודרש[שא] והמכשלה הזאת תחת ידיך אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהן אע"פ שאמרו המקדש חצי אשה אינה מקודשת[שב] אבל חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה קדושיה קדושין מ"ט התם שייר בקנינו הכא לא שייר בקנינו אמר רב ששת כשם שהמקדש חצי אשה אינה מקודשת כך חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה אין קידושיה קידושין ואם לחשך אדם לומר[שג] איזו היא שפחה חרופה זו שחציה שפחה וחציה בת חורין[שד] המאורסה לעבד עברי אלמא בת איתרוסי היא אמור לו כלך אצל ר' ישמעאל[שה] שהוא אומר בשפחה כנענית המאורסה לעבד עברי ושפחה כנענית בת איתרוסי היא אלא מאי אית לך למימר מאי מאורסת מיוחדת הכא נמי מאי מאורסת מיוחדת אמר רב חסדא[שו] חציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה לראובן ונשתחררה וחזרה ונתקדשה לשמעון ומתו שניהם מתייבמת ללוי ואין

תשובה לדבר זה מתותה שאינו בגמ' כריתות (יפ.) והפלה לא נפלתה דשפחה חרופה היו זו פדויה ואינה פדויה חליה שפחה וחליה בת חורין המאורסה לעבד עברי. והוא הדין לכל ישראל מלמת נקט משום דעבד עברי מותר בשפחה: **תלמ' בת איתרוסי היא.** מדקתני מאורסת: **לימור נו.** וכי סבור מתה שהן לירושין ממש: **לך אצל רבי ישמעאל.** דלמר התם דברה תורה כלשון בני אדם ובשפחה כנענית שלא נפדית כלל קמשמע קלא: **המאורסה לעבד עברי.** וכי שפחה כנענית גמורה בת קדושין היא הא ממורה בעלמא היא עם הדומה לממור[ש]: **מיוחדת.** וגזירת הכתוב היא דממייב עלה משם הוחיל וייחדוה לעבד עברי המותר בה: **וחזרה ונתקדשה לשמעון.** מחיו ובחיי לראובן ולאחיו לא גירשה: ואין

קה א מיי' פכ"ג מהל' מכירה הלכה ג סמג עשין פב טוש"ע מ"מ סי' רמ סעי' ד:
קו ב מיי' פ"ו מהל' תרומות הלכה ג סמג לאוין רכד רכה טור י"ד סי' שלג:
קז ג מיי' פ"ד מהל' מיאוס הלכה ח סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן מד סעי' יח:
קח ד ה מיי' שם פ"ג הלכה ט סמג שם טוש"ע אה"ע סי' לג סעי' ח:
קט ו ז מיי' פי"ג מהל' מזכי הלכה ג סמג עשין סז טוש"ע י"ד סי' רמ סעי' סב:
קי ח מיי' פ"ד מהל' מיאוס הלכה טו סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' מד סעי' יב:
קיא ט מיי' שם הלכה י"ז ופ"ג מהלכות איסורי ביאה הלכ' יג סמג לאוין קכה:
קיב י מיי' פ"ז מהל' יבום הלכה לא סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סי' קעד סעי' ז:

תורה אור השלם

1. וְכֹהֵן כִּי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיַן בְּסְפּוֹ הוּא יֹאכַל בּוֹ וִילִיד בֵּיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בְלַחְמוֹ: ויקרא כב יא
2. כִּי יֵחָפֵשׂ אִישׁ בְּאָחִיו בֵּית אָבִיו שִׁמְלָה לְבָה קָצִין תִּהְיֶה לָנוּ וְהַמַּכְשֵׁלָה הַזֹּאת תַּחַת יָדֶךָ: ישעיהו ג ו

פסקי רי"ד

מי שחציו עבד וחציו בן חורין שקדש בת חורין מקודשת היא משום צד חירות שבו ואפילו אם תמצא לומר המקדש אשה לחציו אינה מקודשת התם משום דשייר בקנינו הכא לא שייר בקנינו וכן נמי שפחה שחציה שפחה וחציה בת חורין שנתקדשה מישראל קדושיה קדושין משום צד חירות שבה. ואפילו אם תמצא לומר המקדש חצי אשה אינה מקודשת התם שייר בקנינה הכא לא שייר בקנינה

גליון הש"ס

גמ' **מי איכא עבדא בו'.** עי' ערכין ד' ג ע"ב תד"ה לא מתורי מעולי: **שם** מי שחציו עבד וחציו בן חורין. ע' ירושלמי פ"ח דפסחים הלכה ה: **שם** ומאי יורשין נפשיה. עי' פר"מ נספלו מיס מיס נמשוכותיו סימן ג: **שם** **אבר רבא שתי תשובות.** עי' פסחים ד' עא ע"ב וש"נ: **שם** **ואמר ר"ל בובר.** עי' ב"ק ד' מב ע"ב:

מוסף רש"י

אין אדם עומד על דברי תורה. על טוריין לגומרין כהלכתן (שבת קב.). **אלא אם כן נכשל בהן.** עד שתומכן ג' וג' פעמים בשיטום להיניו טועמי מוכס המסוכרין (שם) כשהגלמיד נכשל בשמועתו פעם ראשונה ושניה הוא נותן לב לעמוד על שמועתו (חגיגה יד.).

מוסף תוספות

א. לקנס. תוס' הרא"ש. ב. ויהיה הקנס לקונה אותו. תוס' הרא"ש. ג. אשתכח דלאו מידי קא זבין. ומה"ט נמי ניחא אמאי אינו שו"כ, דנהי דלא מזדבין לקנס, מ"מ הוא יכול להשהותו לקנס ושוה לו כסף. אלא ביון דהשתא לא שוה לי' מידי קודם שיבא הקנס לא מקרי קנין כספו. תוס' הרא"ש. ד. את"ל [התקדשי לחציי] אינה מקודשת משום דשייר בקנינו, וגבי אשה הוה מצי למימר חצייך מקודשת לי מקודשת משום דחזיא לכולה. תוס' הרא"ש. ה. ונקט את"ל משום דתלמודא שקיל וטרי בה. תוס' הרא"ש. ו. כ"ש. תוס' הרא"ש. ז. הבן. תוס' הרא"ש. ח. אפי' אחר צד חירות שבו. תוס' הרא"ש. ט. צד חירות. תוס' הרא"ש. י. והו"ל כגוי ועבד הבא על בת ישראל דלא תפסי בה קידושין. תוס' הרא"ש.